

لرزم بازتوزیع درآمدهای ناشی از مالیات

آلبرت بغازیان، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه تهران

میزان مالیات وصول شده به تولید ناخالص داخلی در کشور ما کم است. طبق آمار، میزان مالیات به تولید ناخالص داخلی در ایران ۱۰ درصد است اما در ارمنستان معادل ۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی از جامعه مالیات دریافت می‌شود. البته در ایران، کارگرو کارمند باید پیش از دریافت حقوق‌شان مالیات خود را بپردازند اما شرکت‌های بزرگ با اتکا به راه‌های دور زدن و چند لایه‌سازی سیستم اقتصادی خود از پرداخت مالیات فرار می‌کنند. این در حالی است که با توسعه نظام مالیاتی متصل ساختن آن به تکنولوژی، می‌توان مالیات را به‌طور آنی روی درآمدها، عایدی سرمایه، ارزش افزوده و... اعمال کرد و با هر گونه اظهار نامه تطبیق داد اما در ایران این مناسبات روزآمد نمی‌شوند و همچنان از فقر قابلیت و نوسآوری رنج می‌برند به نحوی که شرکت‌ها با سیستم چنددفعی و تنظیم اظهارنامه‌های غیر دقیق باز پرداخت مالیات متناسب با درآمدهای خود خودداری می‌روند.

معتقد دولت می‌تواند هزینه‌های جاری خود در بحث‌های رفاهی و حمایتی را از طریق باز توزیع درآمدهای ناشی از مالیات، تامین کند اما مشکل اینجاست که شرکت‌های بزرگ متصل به درآمدهای مختلف (ارزی یا ریالی یا هر دو) به این نظام سنتی پایبند نیستند و با قواعد خود کار می‌کنند. این در حالی است که درآمدهای مالیاتی باید متوجه درآمدها و عایدی کسانی شود که وزن اقتصادی بالاتری دارند و متناسب با وزن خود فعالیت‌های شفاف یا غیر شفاف دارند. درگیری فعالیت‌های آنها تا میزان بالایی از طریق توسعه تکنولوژی و حذف مراجعات حضوری و حذف ممیزی ممکن است. مجلس بارها در مورد حذف ممیزی بحث کرده اما با وجود الزامات قانونی هنوز در حال درگیری با سیستم ممیزی هستیم. این نظام مالیاتی باید متحول شود و دولت هم باید به تکلیف خود برای تعریف پایه‌های جدید مالیاتی عمل کند. اگر بتوانند که در بودجه ۱۴۰۱ اساس مالیات‌امتحول کنند قاعدتاً پایه‌های تغییرات بزرگ فراهم کرده‌اند اما باید تکلیف بحث باز توزیع را هم روشن کنیم.

از همین رو دولت باید کارآمدی اقتصاد افزایش دهد. برای اینکه صندوق‌های باز نشستگی متکی به بودجه رفاهی کشور نباشند و این بودجه به نیازمندان واقعی اختصاص یابد، لازم است که اقتصاد از کود خارج شود، بارهاهایی همچون افزایش سن باز نشستگی نمی‌توان صندوق‌ها را تقویت و متحول کرد. در واقع این راه‌شناسایی مسأله را دشوار می‌کند و در ضمن سن ورود به بازار کار را افزایش می‌دهد و کارآمدی اقتصاد را به واسطه بالاتر رفتن سن نیروی کار پایین می‌آورد و در ضمن هزینه‌های نظام سلامت و مراقبت و افزایش می‌دهد. سن باز نشستگی متغیری نیست که دولت خیلی بتواند با آن بحران صندوق‌ها را عقب بیندازد. در اینجا دولت باید با نظام مالیاتی خود جلو بیاید و توأم با آن برای رفع تحریم‌ها با موانع موجود مقابله کند و خیلی سراسر است، مسیر گردش اقتصاد از موانعش رها کند. سیاست‌های ضد اشتغال مانند افزایش سن باز نشستگی ما را از اصلاحات عمیق تر باز می‌دارد.

اخبار کارگری

اعتراض کارگران کرمان موتور به نحوه باز نشستگی

کارگران شرکت خودروسازی کرمان موتور نسبت به روند باز نشستگی پیش از موعد مشاغل سخت و زیان‌آور انتقاداتی وارد کرده‌اند اما مسئولان این شرکت اعلام می‌کنند که ۴ درصد باز نشستگی پیش از موعد را پرداخت می‌کنند. به گزارش ایلمنا، کارگران شرکت کرمان خودرو از قانون مشاغل سخت و زیان‌آور محروم هستند، در حالی که مدیران این شرکت با استفاده از این ماده قانونی و پرداخت جبران کسر واریز حق بیمه توسط شرکت، باز نشستگی می‌شوند. در همین زمینه کارگران گفتند: تمامی نیروهایی که از دهه ۸۰ به بعد استخدام شده‌اند از سختی و زیان‌آور بودن کار خود محروم هستند در حالی که مدیران این شرکت با استفاده از این مولفه پس از ۲۰ سال اشتغال، باز نشسته شده‌اند. آنها ادامه دادند: چطور ممکن است که مدیران با ۲۰ سال سابقه باز نشسته شوند اما کارگران از آن محروم باشند؟ به گفته آنها، تمامی کارگران به صورت مستمر ۲۰ سال اشتغال نداشته‌اند و برخی به صورت منقطع فعالیت کرده‌اند اما دلیل اینکه ۲۵ سال سابقه اشتغال دارند نمی‌تواند باز نشسته شوند.

بودجه ۱۴۰۱، فشار بر فقرا را افزایش می‌دهد

وی با اشاره به جدول شماره یک بودجه گفت که بر اساس این جدول، درآمدها ۶۶۴ هزار میلیارد تومان و هزینه‌ها ۹۶۵ هزار میلیارد تومان است که به این معناست که هزینه‌های پیش از ۳۰۰ هزار میلیارد تومان از درآمدها بیشتر است. به گفته او، این موضوع «اولین بی‌ثباتی بودجه را نشان می‌دهد» و بودجه که با انقباض شدید در بخش‌های رفاهی مردم و انبساط عجیب و غریب در بودجه نهادهای دولتی و حاکمیتی تنظیم شده است، به زعم بسیاری از کارشناسان، فقر موجود در کشور را دامن خواهد زد و با حذف یارانه دولتی برای کالاهای اساسی، افزایش قیمت تسعیر ارز و نیز افزایش قیمت به یقین قیمت حامل‌های انرژی، تورم را در سطح بالا حفظ و رکود اقتصادی را در کشور دامن خواهد زد. در همین زمینه، معاون اسبق وزارت رفاه ضمن تبیین برخی اشکالات لایحه بودجه ۱۴۰۱ و ارائه توصیه‌هایی به دولت، وضعیت بودجه حوزه رفاه اجتماعی در سال آینده را تشریح کرد. محمدرضا واعظ مهدوی در گفت‌وگو با ایسنا، نخستین نکته مدنظر از نگاه خود به بودجه ۱۴۰۱ را «عدم تعادل میان درآمدها و هزینه‌های بودجه» و در بخش دوم افزود که «البته بودجه، بزرگی ایران است که تاریخچه‌اش حتی به سال‌های قبل از پیروزی انقلاب برمی‌گردد اما در سال‌های اخیر شدت گرفته و در لایحه بودجه امسال هم اقدام مناسبی برای غلبه بر آن انجام نشده است».

وی با اشاره به جدول شماره یک بودجه گفت که بر اساس این جدول، درآمدها ۶۶۴ هزار میلیارد تومان و هزینه‌ها ۹۶۵ هزار میلیارد تومان است که به این معناست که هزینه‌های پیش از ۳۰۰ هزار میلیارد تومان از درآمدها بیشتر است. به گفته او، این موضوع «اولین بی‌ثباتی بودجه را نشان می‌دهد» و بودجه که با انقباض شدید در بخش‌های رفاهی مردم و انبساط عجیب و غریب در بودجه نهادهای دولتی و حاکمیتی تنظیم شده است، به زعم بسیاری از کارشناسان، فقر موجود در کشور را دامن خواهد زد و با حذف یارانه دولتی برای کالاهای اساسی، افزایش قیمت تسعیر ارز و نیز افزایش قیمت به یقین قیمت حامل‌های انرژی، تورم را در سطح بالا حفظ و رکود اقتصادی را در کشور دامن خواهد زد. در همین زمینه، معاون اسبق وزارت رفاه ضمن تبیین برخی اشکالات لایحه بودجه ۱۴۰۱ و ارائه توصیه‌هایی به دولت، وضعیت بودجه حوزه رفاه اجتماعی در سال آینده را تشریح کرد. محمدرضا واعظ مهدوی در گفت‌وگو با ایسنا، نخستین نکته مدنظر از نگاه خود به بودجه ۱۴۰۱ را «عدم تعادل میان درآمدها و هزینه‌های بودجه» و در بخش دوم افزود که «البته بودجه، بزرگی ایران است که تاریخچه‌اش حتی به سال‌های قبل از پیروزی انقلاب برمی‌گردد اما در سال‌های اخیر شدت گرفته و در لایحه بودجه امسال هم اقدام مناسبی برای غلبه بر آن انجام نشده است».

اگر قرار باشد با سیاست تورمی، دولت قیمت‌ها را بالا ببرد و فشار را بر کم‌درآمدها وارد کند، ۲۲۹ هزار میلیارد تومان کم‌کرفاهی اثر چشمگیری ندارد و دو قدرت خرید خانواده‌ها با توجه به تورم شدید، به شدت کاهش می‌یابد

ببرد و فشار را بر کم‌درآمدها وارد کند آن ۲۲۹ هزار میلیارد تومان کم‌کرفاهی اثر چشمگیری ندارد و دو قدرت خرید خانواده‌های پرجمعیت تحت پوشش کمیته امداد که مستمری حدود ۵۰۰ هزار تومانی دریافت می‌کنند با توجه به تورم شدید در اثر بالا رفتن قیمت‌ها، به شدت کاهش می‌یابد. رئیس انجمن علمی اقتصاد سلامت ایران با اشاره به اینکه یک اشکال بزرگ دیگر که در تبیین بودجه سال ۱۴۰۱ دیده می‌شود به کارگیری آنچه مفهوم مجهول و نادرس است «یارانه پنهان» است، افزود: طبق تعریف، یارانه کمک‌های انتقالی است که در فصل چهارم هزینه‌ها در بودجه سنواتی درج می‌شود و دیگر پنهان و آشکار ندارد. اعدادی که گفته می‌شود در حد ۱۰۰ و ۲۰۰ هزار میلیارد تومان، یارانه پنهان داریم، حرف غلطی است و در هیچ متن اقتصادی و مالییه دولتی مفهوم یارانه پنهان وجود ندارد و یک سوء تفاهمی این مفهوم را شکل می‌دهد. برخی می‌آیند قیمت‌ها را با قیمت‌های بین‌المللی مقایسه می‌کنند که کار کرده‌ام را بدهند. عرفانی تصریح کرد: تنها قولی که به بنده داده شد این بود که گفتند می‌توانیم وام ۵ میلیون تومانی قرض الحسنه به شما پرداخت کنیم در حالی که مشکلات من بیشتر از این میزان است و این وام کفاف مشکلات من را نمی‌کند. این کارگر شهرداری ده‌دهشت با بیان اینکه دو پسر و یک دختر دارم که پسر بزرگم کلاس اول راهنمایی و دیگری کلاس اول ابتدایی است و دخترم نیز سه ساله است، خاطر نشان کرد: همسر من به علت فقر و نداری اقدام به خودسوزی و فوت کرد و خودم نیز ۳۰ درصد دچار سوختگی شده‌ام. هم اکنون فرزند دخترم پیش خاله‌اش نگهداری می‌شود و دو فرزند پسر من نیز پدرم نگهداری می‌کنند و خانواده‌ام آواره هستند و فریاد می‌کنند. برای رضای خدا مسئولانی کمی از آن وعده و قول‌هایی که دادند را عملی کنند تا من از این وضعیت در بیایم.

دولت قصد دارد شوک ارزی شدیدی را به اقتصاد کشور در سال ۱۴۰۱ تحمیل کند که بسیار خطرناک است و ابعاد آن برای گروه‌های فقیر و کم‌درآمد کاملاً غیر قابل تحمل خواهد بود

سودسپردهای بانکی است که اگر فقط ۲۰ درصد مالیات گرفته شود، درآمد دولت از این محل به ۲۸۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد. چرا دولت این کار را نمی‌کند و فقط سود معتدله کارکنان را برای بانک‌های خصوصی اختصاص می‌دهد، زیرا منافسانه دولت‌ها تحت فشار بانک‌های خصوصی قرار دارند. از دولت آقای رئیسی که با امیدواری فسادستیزی به میدان آمده، اسیر دست بانک‌های خصوصی که با مکانیزم‌های مالی و اعتباری به تولید، صدمه زده‌اند، شده است. وی به سود حاصل از بورس و برخی مشاغل دیگر چون شرکت‌های بزرگی که به دلایل مختلف معافیت مالیاتی دارند، اشاره کرد و گفت: تعلق مالیات به اینها می‌تواند کسری بودجه دولت را جبران کند. بودجه باید از طریق

مالیات تامین شود. یادمان باشد که تامین بودجه از مسیر جرایم رانندگی، خلاف است. جرایم رانندگی برای بازدارندگی است و نه تامین بودجه دولت. تامین کسری بودجه از محل بالا بردن قیمت حامل‌های انرژی یا بالا بردن قیمت ارز و فروش ارز توسط بانک مرکزی و سود عوارض گمرکی نیز خلاف است.

که کار کرده‌ام را بدهند. عرفانی تصریح کرد: تنها قولی که به بنده داده شد این بود که گفتند می‌توانیم وام ۵ میلیون تومانی قرض الحسنه به شما پرداخت کنیم در حالی که مشکلات من بیشتر از این میزان است و این وام کفاف مشکلات من را نمی‌کند. این کارگر شهرداری ده‌دهشت با بیان اینکه دو پسر و یک دختر دارم که پسر بزرگم کلاس اول راهنمایی و دیگری کلاس اول ابتدایی است و دخترم نیز سه ساله است، خاطر نشان کرد: همسر من به علت فقر و نداری اقدام به خودسوزی و فوت کرد و خودم نیز ۳۰ درصد دچار سوختگی شده‌ام. هم اکنون فرزند دخترم پیش خاله‌اش نگهداری می‌شود و دو فرزند پسر من نیز پدرم نگهداری می‌کنند و خانواده‌ام آواره هستند و فریاد می‌کنند. برای رضای خدا مسئولانی کمی از آن وعده و قول‌هایی که دادند را عملی کنند تا من از این وضعیت در بیایم. «سیدعلی موسوی نسب»، سرپرست شهرداری ده‌دهشت در این زمینه گفت: شهرداری ده‌دهشت در مجموع ۱۹۳ کارمند و کارگر دارد که بیش از ۲۲ میلیارد تومان از دستگاه‌ها و ادارات مختلف از جمله حوزه بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، تعاون